

effectum; cum nimium tribuat libero arbitrio in negotio gratiæ et salutis, et prædestinationem ad gratiam non relinquat gratuitam.

R. N. A. et prob. 1^{am}. Nam *Semipelagiani* nec gratiam nec prædestinationem admittebant ad initium fidei, quod non secus ac *Pelagiani* putarent iis tolli libertatem; unde scientia media non utebantur ad concordiam declarandam inter libertatem et gratiam ac divina prædefinitionis aut prædestinationis decreta. Utebantur itaque hac scientia non tam media quam absoluta, et meritorum quidem naturalium, ut imprimis assignarent motivum et rationem cur Deus unum præ altero ad fidem vocet, vel ad salutem eligat; ubi nos nullum motivum ex parte hominis agnoscimus, sed cum Apostolo ad gratuitam Dei voluntatem et inscrutabilia Dei judicia confugimus: deinde ut declararent, Deum non esse acceptorem personarum; quam notam a Deo penitus removet gratuitas gratiæ et absolutum Dei in dona sua plane indubitata dominium.

Ad prob. 2^{am}. N. utr. p. Nam in systemate nostro nihil tribuimus libero arbitrio, nisi quod ipsi adversarii citra hæresin negare nequeunt; nempe veram prævenienti gratiæ resistendi et parendi potestatem, determinationemque liberam ad bonum, a Tridentino assertam et a Catholicis omnibus admissam. In eodem prædestinatio tota est ex Dei voluntate libera et misericordi; tum quia Deus per scientiam mediam non explorat nostram voluntatem tanquam causam, regulam, aut motivum, quo Deus certo determinetur ad gratiam concedendam: tum quia licet scientia media præluceat, et etiam nostro concipiendi modo dirigat prius Deum, quam absolute quid statuat circa liberas nostras actiones, aut gratiam dare decernat; tamen sepe dat gratiam inefficacem non obstante ejus inefficacia, et non dat efficacem non obstante gratiæ efficaciæ prævisa.

ARTICULUS IV.

QUENAM SCIENTIA DEI SIT CAUSA RERUM?

164. Nota. Scientiam Dei esse causam creaturarum seu rerum a Deo aliquando existentium, constat tum ex Scriptura, in qua Sap. 7. 2. *Sapientia omnium artifex*, et Ps. 103. 24. *Deus omnia in sapientia fecisse* dicitur: tum ex ratione, ex qua manifestum est, Deum esse agens rationale perfectissimum. An ea directiva duntaxat sit, an vero simul efficiens, cum TERTUL. in Apolog. c. 17. potius sentiendum, qui inter formalitates Dei sic distinguit: *totam molem istam, cum omni instrumento elementorum, corporum, spirituum, verbo quo jussit, ratione qua disposuit, virtute qua poluit, de nihilo expressit*. Sed gravior controversia est, cuinam scientiæ divinæ hoc munus tribuendum sit, maxime circa effectus nobis liberos? propterea quod ex ea dependeat conciliatio præscientiæ divinæ cum nostra libertate. Thomistæ recentiores pro causa proxima directiva et effectiva hujusmodi objecti assignant scientiam visionis; non quidem quatenus præcise est visio sui objecti, quia sic speculativa est, sed quatenus est scientia approbationis, applicata per decretum efficax, vel quatenus est imperium intellectuale, posterius quidem decreto efficaci intentivo et electivo, prius vero usu activo et decreto executivo: ad quod persuadendum tria probanda suscipiunt: 1um. scien-

tiam visionis de objecto nobis libero non determinari ab ipso objecto, nec esse illo posteriorem: 2um. ideo effectus nobis liberos esse futuros, quia Deus illos videt; non autem e contrario: 3um. Deum non posse decernere existentiam hujusmodi effectuum, nisi eam absolute prævideat. His opposita est unanimes Nostrorum sententia. Nempe scientiam divinam, quoad operationes extra Deum, esse practicam per modum artis, adeoque 1°. non nisi ut causam directivam admittimus: quia vero idea divina formalis habet rationem artificialis directionis, et, ut cognitio repræsentans essentiam, proprietatem aliasque affectiones rerum possibilium, est ipsissima scientia simplicis intelligentiæ: sequitur 2°. hanc maxime scientiam pro causa rerum statuendam: cum porro pro decretis divinis rite formandis et cum libertate humana conciliandis requiratur scientia media directrix, illa vero sive ratione effectuum, sive ratione perfectionis divinæ, necessaria sit ad actus nostros maxime salutes; hæc quoque scientia 3°. dici potest suo modo causa eorum actuum directiva. Itaque

165. Dico. Scientia divina visionis de effectu nobis libero, non est causa sive directiva sive effectiva ejusdem effectus. Dico: *ejusdem effectus*; scientiam enim visionis de uno objecto v. g. meritis, posse aliquo modo esse causam alterius objecti et dirigere ejus decretum v. g. conferendi gloriam ut coronam, ex dicendis alibi constat.

Prob. Si scientia visionis effectus nobis liberi, esset istius causa directiva vel effectiva, ergo ideo ejusmodi effectus esset futurus quia Deus eum futurum videt; non autem ideo cum præviderat, quia is est futurus: sed hoc esse falsum ostenditur 1°. ex PATRIBUS; inter quos ORIGEN. in c. 8. ep. ad Rom. v. 28. (opp. t. 4. part. 1^a. p. 603. col. 1. C.) inquit: *Non propterea erit aliquid, quia id scit Deus futurum; sed quia futurum est, scitur a Deo, antequam fiat*. EUSEB. L. 6. Præp. Evang. c. 11. p. 288. A. *Neque enim idcirco fit, quod futurum esse cognoscatur; sed quod futurum sit, idcirco futurum esse cognoscitur*. CHRYSOST. hom. 60. in Matth. (al. 59. n. 1. opp. t. 7. p. 594. C.) *Non quia futura scandala prædixit, ideo evenient; sed quoniam omnino ventura erant, idcirco prædixit*. HIER. in c. 26. Jerem. v. 1. *Non ex eo, quod Deus scit aliquid futurum, idcirco futurum est; sed quia futurum est, Deus novit quasi præsciens futurorum*. 2°. Ex ratione lædendæ alias libertatis creatæ; quia si consensus v. g. ideo est futurus, quoniam prævidetur ab æterno, voluntas imprimis, antecedenter ad scientiam visionis de consensu tanquam causam per se consensus, non posset pro libitu consentire; consequenter nec libere dissentire; quia potentia libera debet esse ad duo extrema: deinde nec in sensu composito visionis de consensu posset dissentire, ut adversarii fatentur: denique nec in sensu diviso; quia voluntatem posse dissentire in sensu diviso visionis de consensu, est posse se dividere a scientia visionis de consensu, ut rursus ab adversariis datur; ergo. 3°. Ex ratione lædendæ alias sanctitatis divinæ, quia similiter dicenda essent peccata futura, quia Deus ea scientia visionis prævidit h. e. ex decreto absoluto, de illis facto, ea vidit scientia approbationis et per modum imperantis.

Conf. I. Si scientia visionis foret causa rerum, ergo scientia visionis non foret posterior suo objecto, nec hoc illam aliquo modo determinaret: sed hoc falsum esse rursus ostenditur 1°. ex PATRIBUS, inter quos EUSEB. l. c. hæc

præmittit: *Libere quod res est eloquamur: non Dei modo prænotio rerum causa non est, sed etiam, quod a communi sensu remotum quidem sed verum tamen est, id ipsum quod futurum est, ejusmodi prænotionis est causa.* JUSTIN. seu Auctor QQ. ad Orthod. q. 58. *Non est præscientia causa ejus quod futurum est; sed id, quod futurum est, est causa præscientiæ; non enim quia præscita est, evenit res futura; sed quia futura est, præscitur.* DAMASC. Dial. cont. Manich. n. 79. (opp. t. 1. p. 462.) *Præscit itaque Deus ea, quæ sponte ac libere acturi sumus... verum ut quæ facturi sumus præsciat, hoc a nobis præsciscitur: nisi enim facturi essemus, ne ipse quidem, quod futurum non esset, præcognosceret.* 2º. EX RATIONE; nempe tum quia cognitio divina de objectis libere contingentibus habet objectum formale intentionaliter determinative motivum; tum quia scientia visionis est ea, qua cognoscitur existentia rei ut actualis pro tempore, pro quo est actualis, adeoque ut actualem et productam supponit: unde nec prior est, nec causa esse potest.

Conf. II. Si scientia visionis esset rerum causa, ergo quia Deus non posset decernere existentiam rei, nisi eam absolute seu per scientiam visionis prævideat, ne scilicet voluntas divina cæco modo et in incognitum feratur: sed imprimis, ne voluntas divina cæco modo feratur, sufficere potest scientia simplicis intelligentiæ aut mediæ, et non necessaria est visio: deinde juxta Thomistas pro priori ad scientiam visionis potest esse et datur decretum efficax intentivum rei et electivum mediorum: denique secundum eosdem nec ipsa scientia Dei causat ut visio, sed ut imperium; ergo nec principium hoc, nec ejus ratio, nec fundata in utroque assertio stare potest.

166. *Obj. I.* Patrum testimonia nihil hic videntur probare. Nam 1º. plerique loquuntur de peccatis, quæ utique Deus non facit; non autem de actibus bonis, quæ Deus nobiscum operatur secundum consilium voluntatis suæ. 2º. Negantes visionem esse rerum causam, intendunt duntaxat inde non imponi necessitatem rebus præcognitis, non vero excludunt a scientia causalitatem. 3º. Intelligenda sunt Patrum dicta de scientia visionis, prout hæc visio seu intuitio præcise est ac speculativa, non autem prout est scientia approbationis et rationem imperii habet.

R. N. Ass. Ad prob. 1ª. R. 1º. Falsum esse assertum constat ex recitatis verbis, quæ generalia sunt, et ad omnes effectus pertinent. 2º. Quantum hæc testimonia spectant ad ostendendam contra infideles et hæreticos præscientiæ divinæ cum libertate creata concordiam, par est ratio boni et mali operis; cum alias hæc stare non posset respectu operis boni, aut ejus quod peccatum non est, si illorum causa foret scientia visionis. 3º. Cur ad probandam thesin generalem usi fuerint PATRES nonnulli exemplo peccatorum, ratio erat, quod longe facilius intelligatur, Deum, qui peccati auctor esse non potest, sua præscientia res futuras non facere sed supponere.

Ad prob. 2ª. R. N. Ass. Quamvis enim Patres recte dicant, præscientiam Dei non inferre necessitatem, id tamen non tantum dicunt, sed probant ex eo, quod non sit causa rerum futurarum, sed quod habeat se instar memoriæ respectu præteritorum, ut loquitur S. AUG. L. 3. de lib. arb. c. 4 n. 11. aut instar scientiæ, quam medicus habet de morbo futuro alterius, ut illustrat S. DAMASC. l. supra cit.

Ad prob. 3ª. R. N. Ass. Quia imprimis hi sensus Patrum non solverent sed auferent difficultatem gentilium et hæreticorum, quæ stabat in componenda libertate nostrorum actuum cum infallibilitate et connexionione scientiæ divinæ ab æterno existentis: consortium enim illud scientiæ cum decreto, approbatione et imperio non minuit, sed auget vim infallibilitatis et connexionionis; quandoquidem non sola scientia, sed etiam decretum, approbatio et imperium sint infallibiliter connexa cum futuro, cujus causa dicuntur. Deinde vel illæ reduplications: ut intuitio, ut imperium, denotant duas tantum formalitates, vel duas virtualitates in scientia visionis: si primum; manet tota vis argumenti, cum distinctio; per rationem nostram, formalitatum non tollat, quod utraque formalitas a parte rei non sit eodem modo causa, si una sit; vel quod neutra sit causa, si altera non sit: si secundum; ergo esse causam futuri non convenit virtualitati scientiæ visionis, sed virtualitati decreti seu imperii, quod, ut tale, non est scientia, nec visio, nec representatio; ideoque extra quæstionem versamur, cum hic non quæramus an decretum et imperium intellectuale, sed an scientia visionis sit causa rerum, quas videt.

Inst. 1. Patres non pauci favent contrariæ sententiæ. Nam 1º. S. AUG. L. 13. de Trin. c. 13. inquit: *Universas autem creaturas suas et spirituales et corporales, non quia sunt, ideo novit; sed ideo sunt, quia novit.* Et L. 13. Conf. c. ult. *Nos ista quæ fecisti videmus, quia sunt: Tu autem quia vides, ea sunt.* L. 5. autem de Civ. c. 9. n. 4. *Voluntates nostræ tantum valent, quantum Deus eas valere voluit et præscivit: et ideo quidquid valent, certissime valent, et quod facturæ sunt, ipsæ omnino facturæ sunt; quia valituras atque facturæ ille præscivit, cujus præscientia falli non potest.* 2º. S. GREG. L. 20. Mor. c. 23. (al. 32. n. 63. opp. t. 1. p. 667. A. B.) ait: *Quæcumque sunt, non ideo ab æterno videntur, quia sunt; sed ideo sunt, quia videntur.* 3º. Consentit S. THOMAS, qui in 1. dist. 39. q. 1. a. 1. ad 5. ait: *Esse Dei non subjacet voluntatis libertati, sicut scire operativum creaturæ.* Et p. 1. q. 14. a. 8. ad 1. respondens ad testimonium ORIGENIS l. c. ait: *Sed quod dicit ideo præscire Deum aliqua, quia sunt futura, intelligendum est secundum causam consequentiæ, non secundum causam essendi. Sequitur enim, si aliqua sunt futura, quod Deus ea præscierit: non tamen res futuræ sunt causa, quod Deus sciat.*

R. N. Ass. Patres visionem, quo nomine juxta D. THOMAM q. 2. de veritate a. 9. ad 3. omnis scientia Dei intelligi potest, nonnunquam dicunt esse causam futuri, alio tamen sensu, quam quem Thomistæ volunt, eoque multiplici et vario, qui ex testimoniorum contextu colligendus est:

1us enim sensus est, quod scientia divina sit prima radix et origo omnium rerum, quatenus Deus nihil efficit solus vel cum creaturis coëfficit ignorans et cæco modo, sed prius habuerit ideas rerum omnium et modorum, e quibus voluntas divina deinceps vel decernendo vel permittendo illud eligat, quod in iisdem ideis de possibilitate cernebat sapientiæ suæ congruentius: quæ quidem scientia, cum sit de possibilibus et præcedat decretum, est simplicis intelligentiæ; cum sit instar artis, est directiva; et si consideretur ut conjuncta cum decreto, ratione hujus potest etiam dici effectiva. Hunc sensum expressit S. AUG. L. 11. de Civ. c. 10. n. 3. de Sapientia Dei: *In qua sunt immensi quidam atque infiniti thesauri omnium intelligibilium, in quibus sunt omnes invisibiles atque incommutabiles rationes rerum etiam*

*visibilem et mutabilem, quæ per istam factæ sunt; quoniam Deus non ali-
quid nescius fecit, quod nec de quolibet artifice dici potest. Porro eodem
sensu accipi posse 1um. Aug. testimonium, liquet ex verbis mox subjunctis :
Non enim nescivit, quæ fuerat creaturus : quia ergo scivit, creavit; non quia
creavit, scivit : nec aliter ea scivit creata, quam creanda.*

2us sensus est, quod scientia sit potius causa rerum, quam res sit scientiæ
causa in genere nempe physico; quatenus scilicet res creatæ non concurrunt
ad Dei scientiam mediante sui specie, sicut ad nostram concurrunt : et quam-
vis veritas objectiva habeat rationem determinativi intentionalis objectivi,
tamen intellectus divinus est determinativum *ut quod* ac per modum virtutis
et quasi principii, ipsa autem scientia determinativum *ut quo* formale, et
per modum exercitii. Atque hunc sensum habet et 2um. Aug. testimonium
et illud GREG.; quia prior negat causalem illam in divina scientia eodem
modo, quo cam affirmat de cognitione, qua nos videmus res existentes;
posterior autem ideo meminit æternitatis diviniæ scientiæ, quod res in tem-
pore exituræ non possint media specie influere in cognitionem æternam.

3us sensus est, quod scientia Dei sit causa *consequentia*, non autem
essendi, et particula *quia* usurpetur sensu illativo non causali, quatenus si
videntur a Deo futura, necessaria est hæc consecutio : ergo erunt, quo
sensu 3um. Aug. textum sumi, ipsa postrema verba denotant.

Denique quod attinet D. THOMAM, is nobis minime adversatur, dum 1°. dicit
scire operativum creaturæ subjacere voluntati diviniæ; quia hoc stat in eo,
quod scientia simplicis intelligentiæ non aliter sit effectiva, quam ut con-
iuncta cum decreto : neque dum 2°. negat res futuras esse causas diviniæ
scientiæ; quia per hoc negatur rebus futuris causalitas proprie talis et
influxus physicus in scientiam divinam, cum id nomen causæ absolute talis
importet. Cæterum omnis ejus doctrina reducitur ad *hunc discursum* :
Scientia Dei se habet ad omnes res creatas, sicut scientia artificis ad arte-
factum : unde sicut scientia artificis seu ars est principium, quo artifex ad
extra operatur; sic scientia Dei est principium, quo Deus res ad extra pro-
ducit. Hanc autem æquiparationem fieri cum scientia simplicis intelligentiæ
non vero visionis, declarat 1. quia discrimen inter formam naturalem et
intellectualem in eo ponit, quod licet utraque operetur, prout inclinatur seu
determinatur opus, forma tamen naturalis determinetur a natura, intelle-
ctualis a voluntate; pro cuius ratione dat, quod *forma intellectualis* sit indif-
ferens ad opposita, ideoque nihil agere possit, nisi per appetitum deter-
minetur : sola autem simplex intelligentia est sic indifferens, minime
visio. 2. Quia cum dicit formam intelligibilem per voluntatem esse deter-
minatam ad causandum, et scientiam esse causam rerum, secundum quod
habet voluntatem conjunctam, supponit hanc formam et scientiam priorem
esse decreto Dei libero, quod determinat et coniungitur : quod iterum non
convenit visioni sed simplici intelligentiæ.

Inst. 2. Scientia *visionis* effectus soli Deo liberi, v. g. angeli, juxta plures
est causa per se ipsius effectus; ergo pariter scientia visionis effectus nobis
liberi.

R. T. A. N. Cons. Scientia *visionis* effectus Deo soli liberi juxta omnes
est virtualiter indistincta a decreto efficaci per se antecedente productivo
ejusdem effectus; tum quia nulla ratio nos cogit admittere inter hæc extrema

distinctionem ejusmodi : tum quia scientia visionis decreti essentialiter
connexi cum effectu, quale est omne decretum circa effectus *soli Deo* libe-
ros, est etiam scientia visionis effectus; cum nequeat comprehensive cognosci
medium essentialiter connexum cum termino, quin terminus cognoscatur :
adeoque cum decretum illud sit causa per se *moraliter* effectiva effectus
hujusmodi v. g. angeli, ideo scientia visionis angeli est etiam ipsius causa
in eodem genere causalitatis. Verum scientia visionis effectus *nobis* liberi
juxta multos virtualiter, juxta alios saltem magis distinguitur ab omni
decreto per se antecedente, imò est per se posterior effectu nobis libero, et
decretum per se antecedens non est connexum cum hujusmodi effectu, sed
indifferens; eo quod alias libertas læderetur : adeoque in nullo genere cau-
salitatis per se potest visio esse effectus nobis liberi causa.

167. *Obj. II.* Scientia, quæ est causa rerum, juxta S. THOMAM, 1°. est
scientia approbationis et beneplaciti : 2°. est libera, ne res dicatur necessario
fieri a Deo : 3°. est terminata ad rem ut aliquando existentem : sed nihil ex
his convenit simplici intelligentiæ; omnia tamen visioni diviniæ congruunt,
ut manifestum singula percurrenti fiet; ergo.

R. *Quoad* 1um. D. M. Scientia, quæ est causa rerum, secundum se et ut
scientia spectata, est scientia approbationis N. secundum aliud sibi adjun-
ctum sumpta, et ut dicit affectum aliquem voluntatis ad rem scitam C. Hic
vero affectus voluntatis seu decretum non antecedit, sed sequitur scientiam
secundum se spectatam; unde visioni congruere nequit in Thomistarum opi-
nionem. Præterea *minor* etiam negari potest, quia dupliciter res approbatur :
primo intendendo ut sit; atque hæc præcedit visionem, et est scientia simpli-
cis intelligentiæ, ut habens adjunctum decretum rei producendæ : *secundo*
complacendo in opere facto; atque hæc sequitur rem factam, ideoque causa
ejus esse nequit.

Quoad 2um. D. M. Scientia, quæ est rerum causa, debet esse libera in
essendo sive existendo, et ita ut non habeat necessitatem attingendi obje-
ctum N. libera in causando, et sic, ut non habeat necessitatem ponendi effe-
ctum C. Potest autem scientia *simplicis intelligentiæ*, quantumvis necessario
existat, non habere sibi adjunctum decretum divinum; cum, illa scientia
non obstante, Deus possit decernere vel non decernere existentiam possibi-
lium cognitorum.

Quoad 3um. D. M. Scientia hæc secundum se et ut repræsentativa objecti
terminatur ad rem ut existentem, tanquam effectum ab ipsa directione
causatam T. tanquam ad objectum sub ratione existentis a cognitione
repræsentatum N.

Inst. 1. Impossibile est scientiam esse causam illius, quod non cognoscit;
cum scientia non aliter causet, quam dirigendo : sed scientia *simplicis in-
telligentiæ* non cognoscit res existentes seu futuras; tum quia hæc statuitur
esse cognitio eorum, quæ nec sunt, nec fuerunt, nec erunt : tum quia scien-
tia dirigens decretum efficacem debet proponere objectum decreti efficaciæ,
quod utique est objectum absolute futurum et non est terminus simplicis
intelligentiæ; ergo. *Conf.* Etiam juxta nos scientia divina non aliter causat
res in *actu secundo* nisi ut conjuncta cum divino decreto : sed ut cum decreto

conjuncta non est scientia simplicis intelligentiæ, sed *visionis*; cum jam sit cognitio de re faciendâ et extitura; ergo.

R. D. M. Impossibile est, scientiam esse causam illius, quod non cognoscit saltem ut possibile C. ut existens vel futurum N. M. et sub eadem distinctione etiam N. min. Præterea falsam esse probationem ejus 1^{am}. constat ex supra dictis in explicatione scientiarum: 2^a. non aliter intelligitur, quam quod objectum decreti efficaci debeat proponi per scientiam in statu possibilitatis; non autem existentiæ actualis pro tempore quocumque. Itaque ne voluntas divina irrationali et cæco modo procedat, satis est quod, antecederet ad decretum, cognoscat rei decernendæ existentiam ut possibilem et producibilem per decretum: imo implicat scientia quæ, antecederet ad decretum, representet objectum, prout est, in eodem statu in quo ponitur per decretum; cum implicet, rem esse ante decretum in eo statu, in quo ponitur per decretum.

Ad Conf. R. N. min. Quia scientia simplicis intelligentiæ, etiam ut conjuncta cum decreto quod dirigit, et quo medio in actu secundo causat, ex dictis est cognitio rei producendæ et extituræ, non tamen ut talis, sed ut possibilis et producibilis; quia semper habet eundem tendendi modum sibi intrinsicum et essentialem, ac proinde semper manet simplex intelligentia. Cæterum in hæcenus disputatis videntur adversarii loqui de decreto efficaci per se antecedente actus creaturæ liberos, in quo falsum supponere illos, superius demonstratum fuit.

Inst. 2. Objectum nobis liberum v. g. consensus 1°. nequit esse *causa* scientiæ visionis; quia causa in causato supponit dependentiam et imperfectiorem: 2°. nequit esse *prior* illa; quia nihil est ab æterno: 3°. nequit esse *determinativum*; quia ipse, utpote quid contingens, determinari deberet, nec tamen est determinatus juxta nos per decretum: neque etiam potest dici determinatus per voluntatem creatam, utpote necum existentem. Ergo visio dicenda est causa objecti. Conf. Quamvis Deus libere ponat prædefinitionem vel complexum ex *scientia mediâ* et *auxilio*, quæ ambo sunt metaphysice connexa cum consensu, tamen per hoc Deus non est determinativum nostri consensus; quia tam prædefinitio quam ille complexus supponunt consensum nostrum jam conditionate determinatum; ergo etiam quamvis homo libere ponat consensum, qui metaphysice connectitur cum *scientia visionis*, tamen is dicendus non est determinare visionem aut intellectum divinum; quia et hic est essentialiter conditionate determinatus ad veritatem objectivam consensus cognoscendam, pro casu existentiæ talis consensus.

R. Ad 1^{am}. p. D. Nequit esse causa proprie et stricte talis scientiæ visionis C. improprie et late talis, scilicet in genere objective intentionaliter determinativi N. Ex hac vero causalitate utpote intentionali, et cum aliquo tamen discrimine causalitati finis æquali, non inferri posse imperfectiorem aliquam aut dependentiam propriam, vel ex eo liquet, quod, hac causalitate non obstante, scientia Dei existat ab æterno sine consensu existente, res autem *proprie* non dependet ab alio, sine quo existit perfectissime constituta.

Ad 2^{am}. p. D. Nequit esse prior prioritatem temporis, originis, naturæ vel causalitatis proprie et stricte talis C. causalitatis improprie et late talis, et in

genere tantum intentionaliter objective determinativi N. Huic autem prioritati minime obstat, quod scientia sit ab æterno, et consensus duntaxat in sua temporis differentia; quia ad intentionaliter causandum non requiritur existentia actualis, ut in causa finali et meritoria exemplum habetur, sed ad summum existentia intentionalis, quam utique habuit consensus futurus; quatenus jam æterno verum erat, consensum esse futurum.

Ad 3^{am}. p. N. et memb. 2^{am}. prob. D. Voluntas nondum existit pro statu C. alienative et pro tempore quo erit consensus N.

Ad Conf. R. N. Cons. Disparitas est, quia determinatio consensus conditionata, quam supponunt prædefinitio vel ille complexus, est æque contingens et libera, ac determinatio ejusdem absoluta, atque hinc nequit componi cum determinatione aliunde accedente circa eundem consensum: e contra cum illa necessaria determinatione conditionata Dei ad veritatem objectivam consensus cognoscendam, recte componitur determinatio nostra libera contingens, et ab hac etiam contingentiâ vel potius indifferentiâ intellectus divini circa hanc determinate veritatem objectivam determinationem sortitur.

168. *Observe*. Ex dictis facile est componere præscientiam divinam cum libertate creata. Quia enim hæc præscientia, licet tempore antecedens et æterna, est intentionaliter, objective et determinative posterior nostris actibus liberis ut absolute futuris, sequitur eam esse evitabilem et impedibilem a libertate creata; quandoquidem sicut voluntas in tempore consentiens est medium intentionale objective determinativum, cur Deus ab æterno præviderit consensum futurum, sic in tempore pro signo libertatis potest dissentire, et intentionaliter objective determinare Deum, ut ab æterno cognoverit dissensum futurum. Hinc sequitur 1°. rem prævisam non esse necessariam nisi consequenter, de qua necessitate S. Ans. L. de Concord. præscient. et prædestin. part. 1. fuse disputans, hanc dicit esse *sequentem, quæ nihil esse cogit* (c. 2); *quæ descendit de libera voluntate* (c. 3); *quam voluntas priusquam sit cavere potest* (ibid.); *et quæ fit a libera voluntate* (c. 4). 2°. hanc necessitatem esse duntaxat consequentiæ, non autem causalitatis vel in essendo, cum res prævisæ nullam habeant necessitatem, nisi dependentem a libertate, et quæ sit effectus libertatis. 3°. non pugnare inter se has enunciationes: Deus prævidet Petrum consensurum; Petrus potest non consentire; sicut nec hæc pugnant: Petrus consentit, Petrus potest non consentire; quia Petrum posse consentire, et Petrum posse non consentire, sunt propositiones veræ, utpote quæ ambæ de materia possibili; et Petrum consensurum, ex supposito consensus, vera etiam est determinate. 4°. illam propositionem Petri de Rivo: *Quod sequitur ex antecedenti necessario, necessarium est*: vel recte damnata esse a Sixto IV., vel siquidem, ut aliqui contendunt, damnata non est, nihil evincere: nam si absolute prolata sit de quocumque antecedente, necessario falsam esse probat necessarium consequenter seu ex hypothesi: si vero intelligatur de necessario absolute tali, sub eodem non venit scientia divina, utpote quæ res contingentes, et quidem ut libere ac dependenter ab indifferente voluntatis electione futuras, supponit et consequitur.